

ПРАКТИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА МОДЕЛА НА ОТЧИТАНЕ НА ПЛАНОВЕ С ДЕФИНИРАНИ ДОХОДИ СЪГЛАСНО МСФО

доц. д-р Бойка Брезоева

Дипломиран експерт-счетоводител,

Регистриран одитор

Катедра „Счетоводство и анализ”

УНСС

boika_brezoeva@abv.bg

Ключови думи:	Резюме
<p>Планове с дефинирани вноски</p> <p>Планове с дефинирани доходи</p> <p>Актюерски печалби или загуби</p> <p>Задължение за дефинирани доходи</p> <p>Активи на план с дефинирани доходи</p> <p>Нетен пасив (актив) по план с дефинирани доходи</p> <p>Разходи за минал трудов стаж</p> <p>Преоценки</p> <p>Ефект от тавана на актива</p>	<p>Доходите на наети лица по планове с дефинирани доходи са обект на третиране в МСС 19 Доходи на наети лица. Стандартът се отличава с висока степен на сложност, а това основно се отнася за доходите след прекратяване на трудовите правоотношения, към които се отнасят и тези, свързани с планове за дефинирани доходи. В статията се разглеждат практико-приложните аспекти на модела на отчитане на планове с дефинирани доходи и неговите конкретни елементи. Разглежда се също и прилагането на модела по отношение на задълженията за изплащане на еднократни суми при пенсиониране, възникващи от изискванията на Кодекса на труда.</p>

Доходите на наети лица по планове с дефинирани доходи са обект на третиране в МСС 19 *Доходи на наети лица*. Стандартът се отличава с висока степен на сложност, а това основно се отнася за доходите след прекратяване на трудовите правоотношения (доходи след напускане), към които се отнасят и тези, свързани с планове за дефинирани доходи¹. В настоящата статия си поставяме за цел да представим практико-приложните аспекти на модела на отчитане, възприет в МСС 19 *Доходи на наети лица*, по отношение на този вид доходи на наетите лица.

¹ Настоящият МСС 19 е с нова версия от 01.01.2013 г. (Регламент (ЕС) № 475/2012 от 5 юни 2012 г., Официален вестник, бр. L 146 от 06.06.2012 г.), с която се промени съществено именно отчитането на плановете с дефинирани доходи. Понятието „доходи”, използвано в стандарта, е синоним на „възнаграждения” във връзка с положен труд от наетите лица. В понятието „наети лица” се включват лица, които полагат труд в предприятието, независимо от вида на договора, включително и директорите и другия ръководен персонал (МСС 19, пар. 7).

Към доходите след прекратяване на трудовите правоотношения (доходи след напускане) се отнасят следните видове доходи:

1. пенсии;
2. еднократно изплащани суми при пенсиониране;
3. други видове дефинирани доходи (застраховки „живот”, медицинско обслужване).

Видове планове за доходи след прекратяване на трудовите правоотношения

Плановете за доходи след прекратяване на трудовите правоотношения са схеми за доходи (възнаграждения), предоставяни на наети лица, съгласно които работодателят осигурява доходи на наетите лица, след като се пенсионира, за сметка на положения труд по време на трудовия им стаж. Когато тези доходи са пенсии, работодателят прави вноски в пенсионен фонд, който обикновено е отделно юридическо лице. Отчитането на този вид доходи може да се разграничи на отчитане при работодателя и отчитане при пенсионния фонд. Пенсионният фонд е самостоятелно юридическо лице и предприятие от счетоводна гледна точка. Отчитането на дейността на работодателя, свързана с този вид доходи, се извършва в съответствие с МСС 19 *Доходи на наети лица*, а на фонда – в съответствие с МСС 26 *Счетоводство и отчитане по планове за пенсионни доходи*.

От позициите на работодателя според МСС 19 *Доходи на наети лица* плановете (фондове) за доходи след прекратяване на трудовите правоотношения са два типа:

- планове с дефинирани вноски;
- планове с дефинирани доходи.

Планове с дефинирани вноски

При плановете с дефинирани вноски работодателят се задължава да извършва вноски в пенсионния фонд в определен (фиксиран) размер през всеки период, но не се гарантира окончателният размер на пенсионния доход, който ще получат наетите лица. Предприятието работодател не носи законово или конструктивно задължение да извършва доплащания, ако фондът не разполага с достатъчно активи за изплащането на всички полагащи се пенсионни доходи на наетите лица.² Затова размерът на пенсионните доходи в крайна сметка зависи от направените вноски в пенсионния фонд от работодателя, натрупаните приходи във фонда и от третирането на загубите на фонда, причинени от по-ранното прекратяване на работа на други наети лица.

Счетоводното отчитане на плановете с дефинирани вноски е сравнително лесно. Наетите лица получават доход от печалбите или понасят риска от загубите от активите, внесени в пенсионния фонд. Отговорността на

---

² МСС 19, пар. 8.

предприятието работодател се свежда само до извършване на фиксирани вноски всяка година, определени по схемата на плана. Поради това фактическите годишни пенсионни разходи на работодателя се равняват на сумата, която той е длъжен да внесе в пенсионния фонд. В баланса на работодателя се отразява пасив само ако вноските не са изцяло направени, а актив (вземане) се отразява само ако са внесени повече средства от необходимите вноски.

Планове с дефинирани доходи

Плановите с дефинирани доходи по дефиниция са плановите за доходи след напускане, различни от плановите с дефинирани вноски.³ При плановите с дефинирани доходи най-напред се определят доходите, които ще получат наетите лица при пенсиониране. Определянето на размера на доходите обикновено се основава на трудовия стаж на лицето и равнището на заплащане на труда му непосредствено преди пенсиониране. Основният проблем при този вид планове е да се определи каква трябва да бъде в настоящия момент вноската, за да се осигурят необходимите средства за изплащане на обещаните доходи при пенсиониране. Могат да се използват различни подходи за определяне на размера на сегашните вноски, но независимо от различията им целта е да се осигурят достатъчно средства (активи) във фонда, така че да се изплатят пенсионните доходи, определени с плана.

При плановите с дефинирани вноски актюерският и инвестиционният риск се поемат от наетите лица, но при плановите с дефинирани доходи носителят на тези рискове е предприятието работодател. При плановите с дефинирани доходи предприятието работодател носи актюерския риск (че доходите ще струват повече от очакваното) и инвестиционния риск (инвестираните активи няма да бъдат достатъчни за осигуряване на обещаните на наетите лица доходи).⁴ Затова предприятието работодател трябва да направи достатъчно по размер вноски, за да се гарантират определените с плана доходи. Разходът за пенсии, който трябва да се признае всеки един отчетен период, не е необходимо да е равен на направените парични вноски. Съответно и пенсионният пасив е променлива величина, тъй като неговото оценяване и признаване зависи от неизвестни бъдещи променливи.

Следователно основната задача на фонда при плановите с дефинирани доходи е да се опазват активите и да се инвестират така, че да бъдат достатъчни по размер, за да се уреди задължението на работодателя към наетите лица при пенсиониране. Според своята правна форма пенсионният фонд е самостоятелно юридическо лице, но според икономическото си съдържание активите и пасивите на фонда принадлежат на работодателя. Това означава, че докато съществува планът, работодателят е отговорен за извършването на плащания за дефинирани доходи (независимо от състоянието на фонда). Поради това при недостиг на натрупани средства (активи) във фонда работодателят трябва да

---

³ МСС 19, пар. 8.

⁴ Пенсионните фондове с дефинирани доходи не са възприети в нашата пенсионно-осигурителна система, тъй като са високорискови за предприятията работодатели, но се срещат в страни като Великобритания, Холандия, Норвегия и др. Пенсионните фондове като ДОО и частните пенсионни фондове у нас по своята характеристика са планове с дефинирани вноски.

възстанови този недостиг чрез извършването на допълнителни вноски. При излишък на средства те следва да се възстановят на работодателя или да се намалят бъдещите вноски.

Поради посочените особености счетоводното отчитане на плановете с дефинирани доходи е по-сложно. Тъй като доходите се определят с помощта на несигурни бъдещи променливи, е необходимо да се намери подходяща схема за осигуряване на средства във фонда, така че те да бъдат достатъчни за изплащане на обещаните доходи на наетите лица след пенсионирането им. Равнището на финансиране на фонда от работодателя зависи от редица фактори като текучество на наетите лица, смъртност, продължителност на трудовия стаж, ниво на заплащане на труда и приходи от лихви/дивиденди от активите във фонда. Много от тези показатели се определят от актюери.

Различията между плановете с дефинирани вноски и плановете с дефинирани доходи могат да се систематизират, както следва:

Планове с дефинирани вноски	Планове с дефинирани доходи
<ul style="list-style-type: none"> • Предприятието работодател прави <i>фиксиран</i> вноски в пенсионен фонд, но не носи законово или конструктивно задължение да извършва доплащания, ако фондът няма достатъчно активи за изплащане на всички полагащи се пенсионни доходи. • Не се гарантира окончателният размер на пенсионния доход, който ще получат наетите лица. 	<p>Всички други планове, различни от плановете с дефинирани вноски.</p> <p><i>Правило:</i> първо се определят доходите, които ще получи наетото лице при пенсиониране, <i>второ</i>, по обратния ред се определя размерът на сегашните вноски във фонда.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Работодателят прави вноски във фонда; при недостиг на натрупани активи във фонда прави допълнителни вноски; при излишък на активи те се възстановят на работодателя чрез намаляване на бъдещите вноски или чрез възвръщане на средства.
Счетоводно отчитане (МСС 19, пар. 50-51)	Счетоводно отчитане (МСС 19, пар. 56-57)
<p>Признава се разход и задължение в периода за дължимите вноски срещу положения труд от наетите лица през този период.</p> <p>Ако задължението е дългосрочно, сумата се дисконтира.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Използват се актюерски предположения за оценка на разхода и задължението (дисконтирани с използване на <i>кредитния метод на прогнозираните единици</i>). • Определя се справедливата стойност на активите по плана. • Отчитат се актюерски печалби и загуби.

Общият модел на счетоводно отчитане при двата вида планове може да се представи по следния начин:

Планове с дефинирани вноски	Планове с дефинирани доходи
<p>1. За начисляване на разходите по плана:</p> <p>Д-т с/ка Разходи за осигуровки ан. с/ка Разходи за пенсии</p> <p>К-т с/ка Задължения за социално осигуряване ан. с/ка на пенсионния фонд</p> <p>2. За внесените суми в пенсионния фонд:</p> <p>Д-т с/ка Задължения за социално осигуряване ан. с/ка на пенсионния фонд</p> <p>К-т с/ка Разплащателна сметка</p>	<p>1. За признаване на пенсионното задължение по настояща стойност:</p> <p>Д-т с/ка Разходи за пенсии – минал трудов стаж/текущ трудов стаж К-т с/ка Задължения по планове с дефинирани доходи</p> <p>2. За внесените суми в пенсионния фонд:</p> <p>Д-т с/ка Дългосрочни финансови активи К-т с/ка Разплащателна сметка</p> <p>3. За начисляване на разходите за текущия трудов стаж и разходите за лихви по пенсионното задължение:</p> <p>Д-т с/ка Разходи за пенсии – текущ трудов стаж Д-т с/ка Разходи за пенсии – лихви К-т с/ка Задължения по планове с дефинирани доходи</p> <p>4. За отчитане на актюерска загуба по пенсионното задължение:</p> <p>Д-т с/ка Разходи за пенсии – актюерски загуби К-т с/ка Задължения по планове с дефинирани доходи</p> <p>5. За положителна преценка на активите по програмата по справедлива стойност:</p> <p>Д-т с/ка Дългосрочни финансови активи К-т с/ка Приходи от последваща оценка</p> <p>6. За изплатени пенсионни доходи на участниците в плана:</p> <p>Д-т с/ка Задължения по планове с дефинирани доходи К-т с/ка Дългосрочни финансови активи</p>

Ролята на актюера при плановете с дефинирани доходи

Основната задача на актюера⁵ е да се гарантира, че предприятието е възприело подходяща схема за определяне на необходимите вноски в пенсионния фонд за уреждане на пенсионните задължения. Актюерските изчисления обхващат разработването на комплекс от предположения (прогнози) и продължават с наблюдаване на тези предположения, за да се обезпечи техния реализъм. Актюерските предположения са два вида – демографски и финансови. Към демографските предположения се отнасят смъртност, текучество на наетите лица, възраст при пенсиониране и др., а към финансовите предположения – лихвени проценти и норма на възвръщаемост, честота на по-ранно пенсиониране, равнище на бъдещите заплати и доходи и други фактори, необходими за функционирането на пенсионния план.

Актюерите определят задължението за дефинирани доходи (пенсионния пасив), годишните разходи за обслужване на плана и разходите за изменения на плана, които намират отражение във финансовите отчети. Затова счетоводното отчитане на плановете за изплащане на дефинирани доходи в голяма степен се основава на информацията и оценките, осигурявани от актюерите.

Алтернативни оценки на задължението за дефинирани доходи

В специализираната литература се налага становището, че задължението на работодателя за дефинирани доходи е отсрочено компенсируемо задължение, което той има към своите служители за положения от тях труд според условията на пенсионния план, но съществуват различни начини за неговото определяне.⁶ Единият от тях е то да се определи на базата само на доходите, които са безусловно придобити от служителите. Безусловни доходи са тези, които служителят има право да получи, дори и ако не положи допълнителен труд според условията на плана. При повечето пенсионни планове се изисква определен минимален брой години трудов стаж от служителя, преди той да придобие правото на безусловни доходи. *Безусловното задължение* за доходи на наети лица се определя, като се използват текущите нива на заплати и включва само безусловните доходи.

Друг начин да се определи задължението е на базата на отсрочената компенсируема сума за всички години трудов стаж на служителя по плана – както по отношение на условните доходи, така и за безусловните, като се използват текущите нива на заплати. Тази оценка на задължението е известна с названието *натрупано задължение за доходи на наети лица*.

Третият начин е на базата на отсрочената компенсируема сума за условните и безусловни доходи, като се използват нивата на бъдещите заплати. Тази оценка на задължението е известна с названието *прогнозно задължение за доходи на наети лица*. Тъй като се очаква бъдещите заплати да бъдат по-високи от

---

⁵ Актюерите са лица, получили специална квалификация и сертификат за определяне на вероятността на бъдещи събития и техния финансов ефект. Те се използват предимно в застрахователния бизнес за оценяване на риска и за консултиране при определяне на застрахователните премии и други аспекти на застрахователната политика.

⁶ Kieso, Donald E., Jerry J. Weigandt, Terry D. Warfield. Intermediate Accounting, Eleventh Edition, Wiley, 2004, p. 1022.

текущите заплати, този начин води до най-висока оценка на пенсионното задължение.

Изборът между тези три възможни оценки на пенсионното задължение е много важен, защото това засяга стойността на пенсионния пасив (задължението за изплащане на дефинирани доходи) и на годишния разход за доходи във финансовите отчети. Но независимо от възприетия начин на оценяване на задължението очакваните бъдещи доходи, които ще се изплатят, се дисконтират до настоящата им стойност.

В счетоводните стандарти е възприет третият метод – *на прогнозното задължение за доходи на наети лица*, което е актюерската настояща стойност на условните и безусловни (придобити) доходи на персонала, натрупани до момента, на базата на бъдещите нива на заплатите. В МСС 19 *Доходи на наети лица* е възприет вариант на този метод, наречен **кредитен метод на прогнозираните единици** или **метод на съотношението доходи/години трудов стаж**. При този метод всяка година от трудовия стаж дава право на допълнителна единица доходи. Всяка единица се оценява поотделно, за да се определи окончателният размер на задължението. Целият размер на задължението се дисконтира, за да се определи настоящата му стойност, дори ако част от него е изискуемо в рамките на 12 месеца след отчетната дата.

Еднократно изплащани суми при пенсиониране

Към плановете с дефинирани доходи, както беше отбелязано, се отнасят и еднократно изплащани суми при пенсиониране на натите лица, каквито случаи са характерни и за българската практика. Според чл. 222, ал. 3 от Кодекса на труда работодателят трябва да изплаща еднократни обезщетения при пенсионирането на служителите в размер на brutните им трудови възнаграждения за срок от 2 месеца, а ако лицето е работило при същия работодател през последните 10 години от трудовия си стаж – обезщетението е в размер на brutното му трудово възнаграждение за срок от 6 месеца. Според МСС 19 *Доходи на наети лица* това задължение на предприятието като дългосрочно задължение за изплащане на дефинирани доходи след прекратяване на трудовите правоотношения се определя също по кредитния метод на прогнозираните единици.

Счетоводното отчитане на задължението за такива доходи според МСС 19 се извършва по модела за отчитане на плановете с дефинирани доходи, макар и в по-съкратен вариант поради липсата на активи по плана, които да се инвестират и да се налага да се оценяват по справедлива стойност, да се приспадат от задължението за изплащане на дефинирани доходи и да се определя излишък или недостиг по плана.

Кредитен метод на прогнозираните единици

При кредитния метод на прогнозираните единици, използван при плановете с дефинирани доходи, всеки период от стажа на участниците в плана се разглежда като пораждащ допълнителна единица право на доходи. Всяка единица се оценява поотделно, за да се определи окончателното задължение за

изплащане на дефинирани доходи. Например, ако задължението за дефинирани доходи към определен служител се изразява в изплащането на еднократна сума при пенсиониране в размер на 6 месечни заплати от последната година преди пенсиониране при отработен трудов стаж общо 10 години и се предвижда, че крайната месечна заплата ще бъде 1500 лв. (което означава, че лицето ще получи общо 9000 лв. = 1500 лв. × 6 г.), всяка година, докато лицето работи, предприятието следва да начислява по 900 лв. (на недисконтирана база), докато в края на 10-ата година задължението достигне 9 000 лв.

Този пример, разбира се, е опростен, за да се илюстрира смисълът на кредитния метод на прогнозираните единици. В действителност задължението се признава в размер на настоящата му стойност, като се използва подходящ дисконтов процент, определен от актюер. И не само това – актюерската оценка на задължението изисква използването на редица демографски и финансови предположения.

Кредитният метод на прогнозираните единици може да се илюстрира по-подробно със следващия пример.

Пример 1. Компания ще предостави на свои служители при пенсиониране еднократни суми в общ размер от 100 000 лв. след 5 години. Дисконтовият процент за актюерски оценки е 5% годишно. Ако се игнорират актюерските предположения (различни от дисконтовия процент), определянето на задължението за дефинирани доходи на предприятието по години е следното:

а. Отнасяне на дефинираните доходи по периоди от трудовия стаж на наетите лица

Година	1	2	3	4	5
Прецишни години (общо с натрупване)	0	20 000	40 000	60 000	80 000
Текуща година (100 000 лв.: 5 г.)	20 000*	20 000	20 000	20 000	20 000
Общо с натрупване в края на текущата година	20 000	40 000	60 000	80 000	100 000

* 100 000 лв. : 5 г. = 20 000 лв.

б. Оценяване на задължението за дефинирани доходи

Година	1	2	3	4	5
Настояща стойност на началното задължение за дефинирани доходи (крайно задължение за предходния период)	0	16 454	34 554	54 422	76 190
Лихва при 5% (5% към началното задължение)	0	823	1728	2721	3810
Дисконтов фактор при 5% [$1/(1+0,5)^n$, където n е брой години от края на	0,8227*	0,8638**	0,9070	0,9524	1,0000***

съответната година до година 5]					
Разходи за текущия трудов стаж (настояща стойност на задължението, отнасящо се за текущата година) (20 000 лв. × дисконтовия фактор)	16 454	17 277	18 140	19 047	20 000
Настояща стойност на крайното задължение (общо)	16 454	34 554	54 422	76 190	100 000

* $1/(1+0,5)^4 = 0,8227$; ** $1/(1+0,5)^3 = 0,8638$; *** $1/(1+0,5)^0 = 1,0000$

Отчитане и представяне на планове с дефинирани доходи

Счетоводното отчитане на плановете с дефинирани доходи според МСС 19 *Доходи на наети лица* се състои от следните четири етапа⁷⁷:

- Етап 1. Определяне на дефицита или излишъка по плана.
- Етап 2. Определяне на нетен пасив (актив) по план с дефинирани доходи.
- Етап 3. Определяне на сумите, които следва да се признаят в печалбата или загубата.
- Етап 4. Определяне на преоценките на нетния пасив (актив), които следва да се признаят в друг всеобхватен доход.

Определяне на дефицита или излишъка по плана

Дефицит или излишък по плана с дефинирани доходи е разликата между настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи и справедливата стойност на активите на плана в края на отчетния период (фиг. 1).

Фигура 1. Излишък или дефицит по планове с дефинирани доходи

⁷⁷ МСС 19, пар. 57.

Предприятието трябва да направи приблизителна оценка на **крайния размер на разхода за дефинирани доходи** по кредитния метод на прогнозираните единици, за да определи какъв е размерът на заработените доходи от наетите лица в резултат на положен труд през текущия и минали периоди, да отнесе доходите по периодите на трудов стаж и да включи при изчисленията приблизителни оценки на демографските и финансовите променливи („актюерски предположения”).

След това **доходите се дисконтират**, за да се определи настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи и на разходите за текущия трудов стаж. Накрая се приспада **справедливата стойност на активите на плана** от настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи.

Активите на плана са всички активи (внесени парични средства от предприятието работодател, които са инвестирани от фонда в депозити, ценни книжа и др. доходоносни инструменти), които се държат от пенсионен фонд и които ще се използват в бъдеще единствено за изплащане на доходи на участниците в плана. Ако стойността на активите на плана е по-голяма от тази на задължението за изплащане на дефинирани доходи, е налице излишък (нетен актив, който обаче е предмет на ограничение, като се коригира с т. нар. ефект от тавана на актива, вж. по-долу), което означава, че фондът разполага с достатъчно средства за изплащане на пенсионни доходи на участниците в плана; в обратния случай е налице дефицит по плана (нетен пасив), което означава, че средствата по плана не са достатъчни за изплащане на обещаните пенсионни доходи

Според МСС 19 определянето на настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи по кредитния метод на прогнозираните единици трябва да се извършва достатъчно често, така че признатите суми във финансовите отчети да не се различават съществено от тези, които биха били определени на отчетната дата. Статистическите актюерски предположения, използвани за целите на такива оценки, трябва да бъдат непредубедени (нито непредпазливи, нито прекалено консервативни) и взаимно съвместими (отразяват икономическите зависимости между отделните фактори като инфлация, темп на нарастване на заплатите, дисконтов процент и др.)⁸.

Процентът, използван за дисконтиране на очакваните парични потоци, следва да се определя чрез използване на **пазарните проценти на доходност по първокачествени корпоративни облигации** на отчетната дата. Ако в страната не съществува силно развит капиталов пазар за такива облигации, се използва пазарният процент на доходност на държавни облигации⁹.

С изменението на МСС 19 *Доходи на наети лица* съгласно *Годишни подобрения на МСФО, цикъл 2012-2014 г.*¹⁰ с название „Дисконтов процент: въпросът за местния пазар” се уточнява, че степента на развитие на пазара по отношение на първокачествените корпоративни облигации се оценява **на базата**

⁸ МСС 19, пар. 77-78.

⁹ МСС 19, пар. 83.

¹⁰ Регламент (ЕС) № 2015/2343 от 15 декември 2015 г. Изменението засяга пар. 83 от МСС 19, в сила от 01.01.2016 г. То се прилага от началото на най-ранния представен период в първия финансов отчет, в който предприятието прилага изменението. Всяка корекция в резултат на изменението се признава в неразмразената печалба в началото на този най-ранно представен период (пар. 177).

на валутата, в която е деноминирано задължението за дефинирани доходи, а не на базата на страната, където възниква задължението. Когато няма високоразвит пазар за първокачествените корпоративни облигации в тази валута, следва да се използва доходността на държавните облигации в тази валута към края на отчетния период.

Валутата и срокът на корпоративните или държавни облигации трябва да съответстват на валутата и очаквания срок на задълженията за изплащане на доходи след приключване на трудовите правоотношения.

В МСС 19 обаче не се пояснява какво е значението на понятието „първокачествени“ облигации. На практика се приема, че това означава едно от следните: облигации с кредитна оценка AA, облигации с кредитна оценка AA или по-висока кредитна оценка (рейтинг) според „Стандарт енд Пуърс“ или еквивалентна кредитна оценка от друга агенция за кредитен рейтинг.¹¹

Нетен пасив (актив) по план с дефинирани доходи

Определеният дефицит или излишък по план с дефинирани доходи е базата за определяне на нетния пасив или актив по плана с дефинирани доходи. Нетният пасив или актив се изчислява по следните формули:

Нетен пасив = дефицита по плана с дефинирани доходи

Нетен актив = излишъка по плана – ефект на тавана на актива

Когато предприятието има излишък по план с дефинирани доходи, то следва да оцени нетния актив по план с дефинирани доходи като по-ниската от следните стойности: (а) излишъкът в плана с дефинирани доходи и (б) тавана на актива, дисконтиран със същия дисконтов процент, както по отношение на задължението за дефинирани доходи.¹² *Таванът* (ограничението) *на актива* е настоящата стойност на наличните икономически ползи под формата на възстановявания от плана или намаление на бъдещите вноски в плана.¹³ Корекцията във връзка с тавана на актива следва да се отчете в друг всеобхватен доход.

Въпреки че по отношение на плановете с дефинирани доходи трябва да се изчисляват различни показатели, МСС 19 изисква те да се представят като една единствена стойност в отчета за финансовото състояние – като нетен пасив (актив) за дефинирани доходи, който е дефицитът или излишъкът, определен на етап 1, но коригиран с ефекта на тавана на актива.

¹¹ Ernst & Young, International GAAP 2016, p. 2546.

¹² МСС 19, пар. 64.

¹³ Според пар. 11 и 12 на КРМСФО 14 *Ограничението на актив по дефинирани доходи, минимални изисквания за финансиране и тяхното взаимодействие* възстановяване е налице, ако предприятието има безусловно право да получи възстановяване през срока на плана или на базата на предположението за постепенно или пълно уреждане на задължението за дефинирани доходи. Такова безусловно право не съществува, когато наличието на възстановяване или намаление на бъдеща вноски зависи от фактори, които са извън контрола на предприятието (например одобрение от трета страна – попечители на плана). До степента, до която правото е условно, не се признава никакъв актив.

Пример 2. Предприятие е участник в пенсионен план с дефинирани доходи. Според условията на плана е определен таван на нетните активи в размер на 180 ед. Анализират се следните три сценария (варианти) по отношение на справедливата стойност на активите на плана и задължението за дефинирани доходи:

Показатели	Вариант 1	Вариант 2	Вариант 3
1. Справедлива стойност на активите на плана с дефинирани доходи	7000	2100	5000
2. Задължение за изплащане на дефинирани доходи	6800	2300	5600

При наличието на горните данни може да се определи размерът на нетния пасив или актив за дефинирани доходи, както следва:

Показатели	Вариант 1	Вариант 2	Вариант 3
1. Справедлива стойност на активите на плана с дефинирани доходи	7000	2100	5000
2. Задължение за изплащане на дефинирани доходи	6800	2300	5600
3. Излишък (дефицит) – преди ефекта на тавана на актива (1 – 2)	200	(200)	(600)
4. Ефект на тавана на актива	(20)*	-	-
5. Нетен актив (пасив) за дефинирани доходи (3 – 4)	180	(200)	(600)

*180 – 200 = – 20 ед.

Както е видно от горната таблица, само при първия сценарий справедливата стойност на активите на плана превишава задължението за дефинирани доходи и затова е налице излишък в размер на 200 ед. Тъй като ограничението („таванът“) на нетния актив е 180 ед., излишъкът се намалява с 20 ед. („ефект на тавана на актива“), в резултат на което нетният актив за дефинирани доходи е в размер на 180 ед. При втория и третия сценарий е налице нетен пасив, който винаги е равен на дефицита по плана.

Етап 3. Определяне на сумите, които следва да се признаят в печалбата или загубата

Предприятието трябва да представи следните суми в печалбата или загубата:

- *разходи за текущия трудов стаж* – увеличението в настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи в резултат на положен труд от наетите лица през текущия период;
- *разходи за минал трудов стаж* – изменението в настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи по отношение на положен труд от наетите лица през предходни периоди, които са резултат от изменение на плана (в т.ч. въвеждане на плана) или съкращение (свиване) на плана;
- *печалба или загуба от уреждане*;
- *нетна лихва по нетен пасив (актив) по план с дефинирани доходи* – промяната в нетния пасив (актив) по план с дефинирани доходи през отчетния период, дължаща се на изтичането на време (“амортизация на отбива”). Тя може да бъде определена по следната формула:

$$\text{Нетна лихва} = \text{Нетен пасив (актив)} \times \text{Дисконтовия процент}$$

Нетната лихва може да бъде *нетен разход от лихви* или *нетен приход от лихви*, в зависимост от това дали е налице нетен пасив, или нетен актив по плана с дефинирани доходи.

При определянето на нетния пасив (актив) се вземат предвид фактически платените вноски и доходи през отчетния период. При изчисляването на нетната лихва се прилага *дисконтовият процент към началото на периода*.

Според състава си нетната лихва по нетния пасив (актив) за дефинирани доходи може да се декомпозира на следните елементи:

- а) разход за лихви по задължението за дефинирани доходи;
- б) приход от лихви от активите на плана;
- в) лихва от ефекта на тавана на актива.

Разход за лихви по задължението за дефинирани доходи

Тъй като пенсионният доход е отсрочено възнаграждение, което не се изплаща до момента на пенсиониране, то се отчита на дисконтирана база, като се натрупва лихва през годините от живота на наетите лица. Начислява се всяка година разход за лихви, представляващ увеличение на настоящата стойност на задължението в резултат на придвижването с един период по-близо до уреждане на задължението. Използва се лихвен процент (наричан още *процент на уреждане*), който се определя от актюера.

Приход от лихви от активите на плана

Приходът от лихви от активите на плана се определя по същество, като се умножи лихвеният процент (използван за определяне на настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи) по справедливата стойност на активите на плана. Не се прилага очакваната норма на възвръщаемост от активите на плана, както беше в предишната версия на МСС 19.

Пример 3 – определяне на нетната лихва според МСС 19, предположения към началото на периода:

● Справедлива стойност на активите на плана (очаквана доходност 5,5%)	2700
● Задължение за дефинирани доходи (дисконтов процент 6%)	<u>2040</u>
● Нетен актив по план с дефинирани доходи	<u><u>660</u></u>

В отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход се представя следната сума:

<i>Нетен приход от лихви (660 × 6%)</i>	<u><u>40</u></u>
---	------------------

МСС 19 не посочва конкретно как да се представят в отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход разходите за трудовия стаж и нетната лихва по нетния пасив (актив) по план с дефинирани доходи. Следователно предприятието представя тези компоненти в съответствие с общите изисквания на МСС 1 *Представяне на финансови отчети*.

Етап 4. Определяне на преоценките, които се признават в друг всеобхватен доход

Предприятието трябва да представи следните преоценки в друг всеобхватен доход:

- *Актюерски печалби и загуби* – промените в настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи в резултат на наложени от опита корекции или ефекта на промените в актюерските предположения.
- *Възвръщаемост на активите на плана*, като се изключат сумите, признати в нетната лихва по нетния пасив (актив) по план с дефинирани доходи.
- *Промени в ефекта на тавана на актива*.

Актюерските печалби и загуби като част от преоценките се отчитат единствено в друг всеобхватен доход. МСС 19 не допуска корекция от прекласификация по отношение на всички преоценки (отписване и отнасяне в текущата печалба или загуба).¹⁴ Важно изискване на МСС 19 е също, че предприятията трябва да разграничат и оповестят отделно ефекта на актюерските печалби и загуби, които са породени от промените в демографските предположения, от тези, свързани с финансовите предположения.¹⁵

¹⁴ МСС 19, пар. 122.

¹⁵ МСС 19, пар. 141, буква „в“.

Пример 3. Предприятие ще предоставя на свои служители доходи съгласно план за дефинирани доходи. Признатите стойности по отношение на плана във финансовия отчет за годината, завършваща на 31.12.2015 г., са представени в таблицата по-долу. Предприятието е определило, че таванът за признаването на нетен актив по плана с дефинирани доходи е 100 ед. както в началото, така и в края на периода.

	Задължение за дефинирани доходи	Справедлива стойност на активите на плана	Ефект от тавана на актива	Нетен актив по план с дефинирани доходи
Начални салда на 01.01.2015 г.	(1000)	1300	(200)	100
Разходи за трудов стаж за 2015 г.	(50)			(50)
Нетен разход за лихви при 10% дисконтов процент	(100) (1000 × 10%)	130 (1300 × 10%)	(20) (200 × 10%)	10 (100 × 10%)
Общи стойности преди определяне на преоценките	(1150)	1430	(220)	60
Преоценки	(50) (1200 – 1150)	70 (1500 – 1430)	20 (200 - 220)	40
Крайни салда на 31.12.2015 г.	(1200)	1500	(200)	100

Нетният приход от лихви за 2015 г. е в общ размер от 10 ед. и се състои от следните компоненти, които се отчитат в текущата печалба или загуба (както е пояснено по-долу):

- разход за лихви по задължението за дефинирани доходи от 100 ед.;
- приход от лихви от активите на плана от 130 ед.;
- разход за лихви от ефекта на тавана на актива от 20 ед.

Печалбата от преоценки в общ размер от 40 ед. се признава в друг всеобхватен доход (както е пояснено по-долу) и се състои от следните компоненти:

- актюерска загуба по задължението за дефинирани доходи от 50 ед.;
- възвръщаемост от активите на плана (приход), като се изключат сумите, включени в нетната лихва по нетния актив за дефинирани доходи, от 70 ед.;

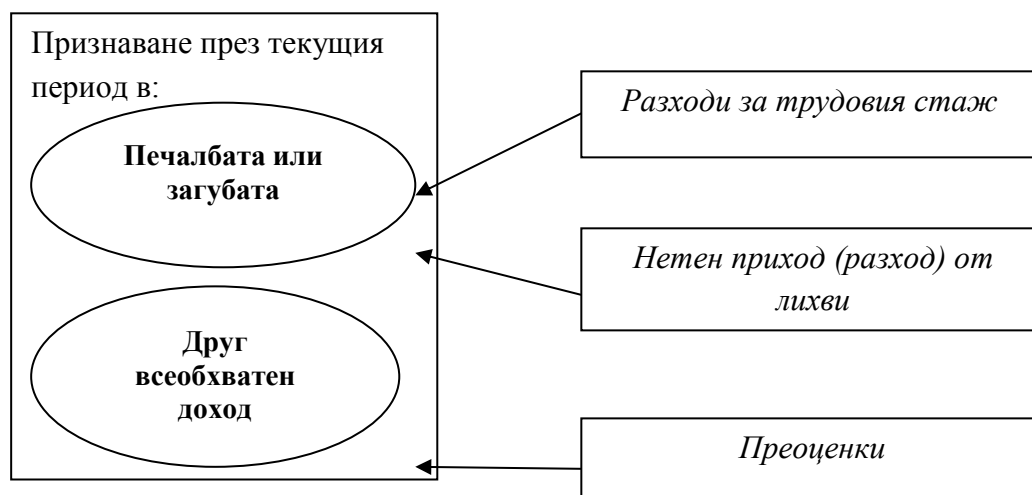
- промяната в ефекта от тавана на актива, като се изключат сумите, включени в нетната лихва по нетния актив за дефинирани доходи, от 20 ед.

Компоненти на разходите за дефинирани доходи според МСС 19

Според МСС 19 предприятието определя разходите за дефинирани доходи, които включват следните компоненти¹⁶:

- разходи за трудов стаж*, включващи: разходи за текущ трудов стаж; разходи за минал трудов стаж; печалби и загуби от съкращения и уреждания;
- нетна лихва* по нетен пасив (актив) по план с дефинирани доходи;
- преоценки* на нетния пасив (актив), в т.ч.:
  - актюерски печалби и загуби по задължението за дефинирани доходи;
  - възвръщаемост от активите на плана, като се изключат сумите, включени в нетната лихва по нетния пасив (актив);
  - промени от ефекта на тавана на актива, като се изключат сумите, включени в нетната лихва по нетния пасив (актив).

Според изискванията на МСС 19 разходите за трудов стаж и нетната лихва се отчитат в текущата печалба или загуба, а преоценките на нетния пасив (актив) – в друг всеобхватен доход (фиг. 2)¹⁷.

Фигура 2. Отчитане на компонентите на разходите за дефинирани доходи

Възвръщаемостта на активите по плана са лихви, дивиденди или други приходи, произтичащи от активите по плана, заедно с реализирани и нереализирани печалби или загуби от тях, намалени с всички разходи по управление на плана и с всички платими по плана данъци.

¹⁶ МСС 19, пар. 8 и пар. 120.

¹⁷ МСС 19, пар. 120.

Приходът от лихви от активите на плана (отчитани в текущата печалба или загуба като елемент на нетната лихва) е компонент от тяхната възвращаемост. Той се определя, като се умножи справедливата стойност на активите на плана по дисконтовия процент, използван за определяне на настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи, в началото на периода. Разликата между прихода от лихви от активите на плана и възвращаемостта на активите по плана се включва в преоценката на нетния актив или пасив по план с дефинирани доходи – отчита се в друг всеобхватен доход (вж. пример 5 по-долу)¹⁸.

Лихвата върху ефекта от тавана на актива е част от общото изменение на ефекта от тавана на актива и се определя, като ефектът от тавана на актива се умножи по дисконтовия процент (използван за определяне на настоящата стойност на задължението за дефинирани доходи в началото на периода). Разликата между тази сума и общото изменение на ефекта от тавана на актива се включва в преоценката на нетния актив или пасив по плана с дефинирани доходи (вж. пример 3 по-горе).¹⁹

Разходи за минал трудов стаж

Разходите за минал трудов стаж представляват изменението на настоящата стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи за положен труд през предходни периоди обикновено в резултат на *въвеждане или изменение* на плана за дефинирани доходи през текущия период. Например, ако от 01.01.2016 г. предприятието въвежда план за дефинирани доходи, съгласно който ще се изплащат доходи по плана на служителите, след като се пенсионират, при условие че имат трудов стаж 10 г., но част от служителите вече имат отработени 6 г. до 01.01.2016 г. и трудът се оценява от актюера на 50 000 лв., тази сума представлява разходи за минал трудов стаж. През останалите 4 години на полагане на труд оцененото за това възнаграждение за всяка една от тези години се третира като разход за текущ трудов стаж.

Разходите за минал трудов стаж могат да бъдат положителна величина (когато доходите са въведени или променени така, че настоящата стойност на задължението за изплащане на дефиниран доход се увеличава) или отрицателна величина (когато доходите се намаляват, например поради намаление на прогнозната сума на крайните заплати).

Според МСС 19 разходите за минал трудов стаж се отчитат по същия начин както разходите за текущия трудов стаж – признават се веднага в печалбата или загубата при възникването им като част от разходите за трудовия стаж – в периода на въвеждането или изменението на плана, независимо от това дали са безусловно придобити, или не са безусловно придобити²⁰.

Пример 4. Компания прилага пенсионен план, според който всеки служител получава за всяка отработена година по 1% от крайната си заплата,

¹⁸ МСС 19, пар. 125.

¹⁹ МСС 19, пар. 126.

²⁰ Според предишната версия на МСС 19 се прилагаше различно счетоводно третиране на разходите за минал трудов стаж: безусловно придобитите се признаваха веднага като разход в текущия период, а непридобитите се амортизираха и се признаваха на части през оставащия трудов стаж на наетите лица.

като минималният трудов стаж е 5 г. На 01.01.2016 г. предприятието увеличава процента на 1,25% от крайната заплата за всяка прослужена година. По актюерски изчисления задължението за дефинирани доходи се увеличава общо с 50 000 лв., от които 40 000 лв. са за лица със стаж, по-голям от 5 г., а 10 000 лв. – за лица със стаж от 3 г., като остават да се отработят 2 г.

Според МСС 19 цялата сума от 50 000 лв. разход за минал трудов стаж се признава като разход за дефинирани доходи в печалбата или загубата за 2016 г.²¹

Към разходите за минал трудов стаж, според настоящата версия на МСС 19, се отнасят и разходите във връзка със съкращения (свивания) на плана – когато предприятието значително намали броя на наетите лица, обхванати от него, в резултат на затваряне на предприятието, преустановяване на дейност, прекратяване или временно прекъсване на даден план.

Пример 5. Предприятие, което е публично дружество, разполага с план за дефинирани доходи на свои служители. Налична е следната информация от актюерските доклади:

	31.12.2015 г.	31.12.2015 г.
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Настояща стойност на задължението за дефинирани доходи	900	600
Справедлива стойност на активите по плана	750	570
Разходи за текущия трудов стаж за годината	25	22
Платени вноски през годината	15	14
Платени пенсионни доходи през годината	17	15
Дисконтов процент за задължението по плана	10%	10%

Да се определят сумите, които се представят в отчета за финансовото състояние и отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за годината, завършваща на 31.12.2015 г.

²¹ Според предишния МСС 19 (и според СС 19 – Доходи на персонала) разходи за минал трудов стаж в размер на 40 000 лв. се признават като текущи веднага, тъй като доходите са безусловно придобити. Останалите 10 000 лв. се признават като текущ разход по линейния метод за 2 г. от 01.01.2016 г. (по 5 000 лв. на година), тъй като не са безусловно придобити.

Отчет за финансовото състояние

31.12.2015 г.

хил. лв.

Настояща стойност на задължението за дефинирани доходи (пояснение 1)	900
Справедлива стойност на активите на плана (пояснение 2)	<u>(750)</u>
Нетен пасив по план с дефинирани доходи	150

Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход

2015 г.

хил. лв.

Печалба или загуба за периода

Разходи за текущия трудов стаж	25
Разход за лихви (нетно) (60 - 57)	<u>3</u>
	28

Друг всеобхватен доход

Нетна загуба от преоценка (актюерска загуба) (232 - 115)	<u>117</u>
--	------------

<i>Нетен ефект върху общия всеобхватен доход</i>	145
--	-----

Пояснение 1 – Настояща стойност на задължението за дефинирани доходи

Задължение в началото на периода	600
Разходи за текущия трудов стаж	25
Платени пенсионни доходи	(17)
Разход за лихви (600 × 10%)	60
Актюерска загуба	<u>232*</u>
Задължение в края на периода	900

*Получава се като сума за равняване: $900 - (600 + 25 - 17 + 60) = 900 - 668 = 232$

Пояснение 2 – Справедлива стойност на активите на плана

Активи в началото на периода	570
Вноска през годината	25
Очаквана възвръщаемост (570 × 10%)	57
Платени доходи	(17)
Актюерска печалба	<u>115*</u>
Активи в края на периода	750

*Получава се като сума за равняване: $750 - (570 + 25 + 57 - 17) = 750 - 635 = 115$

Със следващия пример се илюстрира текущото отчитане на задължение за еднократно изплащани суми при пенсиониране на служители на предприятието.

Пример 6. Предприятие въвежда за първи път план за дефинирани доходи – еднократно изплащани суми при пенсиониране на свои служители съгласно чл. 222, ал. 3 от КТ, в началото на 2015 г. Според актюерските доклади с дати съответно 01.01.2015 г. и 31.12.2015 г. данните са следните:

- Настояща стойност на задължението за дефинирани доходи към 01.01.2015 г. (разходи за минал трудов стаж) – 50 000 лв.
- Разходи за текущия трудов стаж за 2015 г. (увеличение на задължението за дефинирани доходи, дължащо се на положен труд през текущата година, който увеличава правото на нови доходи) – 8 000 лв.;
- Разход за лихви по задължението за дефинирани доходи (поради изтичане на време) за 2015 г. – 2 500 лв.
- Настояща стойност на задължението за дефинирани доходи към 31.12.2015 г. – 62 500 лв.
- Актюерска загуба (сума за равняване, балансиращо число) – 2 000 лв. [62 500 – (50 000 + 8000 + 2500) = 62 500 – 60 500 = 2000].

През годината няма изплатени доходи по плана.

Въз основа на горните данни се съставят следните счетоводни статии:

1. Д-т с/ка Разходи за възнаграждения по планове с дефинирани доходи – минал трудов стаж	50 000
К-т с/ка Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	50 000
2. Д-т с/ка Разходи за възнаграждения по планове с дефинирани доходи – текущ трудов стаж	8 000
К-т с/ка Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	8 000
3. Д-т с/ка Разходи за възнаграждения по планове с дефинирани доходи – разходи за лихви	2 500
К-т с/ка Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	2 500
4. Д-т с/ка Резерв от актюерски печалби и загуби – друг всеобхватен доход	2 000
К-т с/ка Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	2 000

Резервът от актюерски печалби и загуби може да бъде както положителна, така и отрицателна величина, както е в този пример. Изменението в резерва, в случая дебитен оборот (загуба), се посочва по статията „Актюерски печалби и загуби по планове с дефинирани доходи” като отрицателна величина в раздела за другия всеобхватен доход на отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в групата на статиите, които няма да бъдат прекласифицирани впоследствие в печалбата или загубата според изискванията на МСС 1 *Представяне на финансови отчети*.

Вноски в планове с дефинирани доходи от наети лица или трети страни

Някои планове с дефинирани доходи изискват да се правят вноски в плана не само от работодателите, но също така и от наетите лица или от трети страни. Такива вноски се правят или според формалните условия на плана, или по преценка. Вноските от наетите лица или трети страни поначало намаляват разхода за дефинирани доходи на предприятието работодател. МСС 19 изисква обаче предприятието да разграничи такива вноски на два вида:

- а) *вноски, установени според формалните условия на плана* (затова са свързани с трудовия стаж и не са предмет на преценка), и
- б) *вноски, които са предмет на преценка* (несвързани с трудовия стаж).

Според МСС 19 вторият вид вноски следва да се отчитат като намаление на разходите за трудовия стаж (пар. 92). Първият вид вноски, установени с формалните условия на плана, се отчитаха до 31.12.2015 г. по един от двата начина (пар. 93):

- като намаление на разходите за трудовия стаж, ако са свързани с трудовия стаж;
- като намаление на преоценката на нетния пасив (актив) по дефинирани доходи (в друг всеобхватен доход), ако не са свързани с трудовия стаж, например ако се правят с цел да намалят дефицита по плана.

С изменението на МСС 19 *Доходи на наети лица* с название „Планове с дефинирани доходи: вноски от наети лица”²², в сила от 01.01.2016 г., е променен текстът на пар. 93 на МСС 19 по отношение на вноски от наети лица или трети страни, *които са свързани с трудовия стаж*, като се изисква:

- ако сумата на вноските *не зависи от броя на годините* на трудовия стаж (например защото се изчисляват като фиксиран процент от заплатата), вноските *може* да се признаят като намаление на разходите за трудов стаж в периода, в който свързаният труд е положен (този начин е разрешен, но не е задължителен, означаващо, че се предоставя „практическо улеснение”);

²² Регламент (ЕС) № 2015/29 от 17 декември 2014 г., в сила за годишни отчетни периоди с начало на или след 01.02.2015 г., за България в сила от 01.01.2016 г. Изменението няма по същество ефект върху предприятията в България, тъй като прилагането на планове с дефинирани доходи е ограничено. Те на практика в повечето случаи се свеждат до еднократно изплащани суми при пенсиониране на наетите лица според чл. 222, ал. 3 от Кодекса на труда и поради това вноски от наетите лица или трети страни текущо не се правят.

- ако сумата на вноските зависи от броя на годините трудов стаж, тези вноски трябва да се отнесат към периодите на положения труд, като се използва същият метод на разпределение, който се прилага за брутният доход в съответствие с пар. 70 на МСС 19 (според формулата за доходите на плана или по линейния метод).

Следователно с изменението се цели да се предостави практическо улеснение в смисъл, че на предприятията се позволява да приспадат вноските от разходите за трудов стаж в периода, през който е положен трудът. Такава беше обичайната практика преди изменението на МСС 19, в сила от 01.01.2013 г.

Заклучение

Плановите с дефинирани доходи са една от сложните счетоводни области, като в практически план представляват по-силно рискови дейности за предприятията работодатели. Затова МСС 19 *Доходи на наети лица* изисква за тях по-обстойни оповестявания²³ в сравнение с тези за плановите с дефинирани вноски. Независимо че моделът за счетоводно отчитане на планове с дефинирани доходи, възприет в МСС 19, засега се прилага в непълнен вариант в българската практика, в настоящата статия се постарахме да представим основните елементи на модела в пълния му вариант, за да станат изискванията на стандарта по-разбираеми.

Библиографска справка:

1. МСС 19 *Доходи на наети лица*, Регламент (ЕС) № 475/2012 от 5 юни 2012 г., Официален вестник, бр. L 146 от 06.06.2012 г.
2. Deloitte, *IAS 19 – Employee Benefits, A closer look at the amendments made by IAS 19R, July 2011.*
3. Ernst & Young, *Applying, IFRS, IAS 19 Employee Benefits — revised June 2011, Implementing the 2011 revisions to employee benefits, November 2011.*
4. Ernst & Young, *International GAAP 2016.*
5. *IAS 19 Employee Benefits, IFRSbox* (<http://www.ifrsbox.com/ias-19-employee-benefits>).
6. *IAS 19 Employee Benefits, Technical Summary* (www.ifrs.org/Documents/IAS19.pdf).
7. Kieso, Donald E., Jerry J. Weigandt, Terry D. Warfield. *Intermediate Accounting, Eleventh Edition, Wiley, 2004.*
8. Melville Alan, *International Financial Reporting, A Practical Guide, Chapter 14 IAS 19 Employee Benefits, Prentice Hall, 2008.*

²³ Оповестяванията за плановите с дефинирани доходи не са обект на разглеждане в настоящата статия предвид нейния голям обем, но са важна част от изискванията на МСС 19 (пар. 135-147). Информацията за немалка част от тях обикновено се съдържа в актюерските доклади, като например анализ на чувствителността на всяко значимо актюерско предположение съгласно пар. 145.

**PRACTICAL ISSUES OF THE DEFINED BENEFIT PLANS ACCOUNTING
MODEL UNDER IFRS**

Assoc. Prof. Boyka Brezoeva, PhD
Certified Public Accountant
Registered Auditor
Accounting and Analysis Department, UNWE

Key words:	Summary
<p><i>Defined contribution plans</i></p> <p><i>Defined benefit plans</i></p> <p><i>Actuarial gains or losses</i></p> <p><i>Defined benefit obligation</i></p> <p><i>Defined benefit plan assets</i></p> <p><i>Net defined liability (asset)</i></p> <p><i>Past service costs</i></p> <p><i>Remeasurements</i></p> <p><i>Effect of the asset ceiling</i></p>	<p><i>Employee benefits under defined benefit plans are treated in IAS 19 Employee Benefits. The standard is distinguished as one of a high degree complexity, and this feacher basically relates to the post-employment benefits, including those ones related to the defined benefit plans. This article deals with practical aspects of the accounting model for defined benefit plans and its specific elements. It also addresses the application of the model towards the lump-sum payments on retirement obligatons arising from the legal requirement of Bulgarian Labor Code.</i></p>